

REMISSYTTRANDE

Datum
2022-02-22

Dnr
2021/7238

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

(Departementets diarienummer Ju2021/03838)

Betänkandet innehåller lagförslag som innebär att ett granskningsförfarande av direktinvesteringar införs. Såvitt gäller investerare från tredjeland inrättas det föreslagna förfarandet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen (artikel 3.1). Därutöver föreslås förfarandet omfatta investerare från andra medlemsstater i EU och innebär begränsningar för dessas etableringsfrihet (artikel 49 FEUF) och rätt till fri rörlighet för kapital (artikel 63 FEUF). Enligt förslaget införs en anmälningskyldighet för den som avser att investera direkt eller indirekt i berörda verksamheter och omfattas således inhemska och utländska rättssubjekt. Anmälan ska dock lämnas utan åtgärd om investeraren är en fysisk person med enbart svenskt medborgarskap. Detsamma ska gälla om investeraren är en juridisk person som ytterst ägs eller kontrolleras endast av fysiska personer med enbart svenskt medborgarskap. Den mer noggranna granskningen kommer alltså att i allt väsentligt omfatta investerare från tredjeland och andra medlemsstater i EU. I detta avseende har Justitiekanslern följande synpunkter.

Justitiekanslern har förståelse för utredningens förslag att göra granskningen av direktinvesteringar heltäckande och fullständig. Den rättsliga analys som ligger till grund för lagförslagen i ovan angivna delar, vilken återfinns huvudsakligen på s. 263–267 i betänkandet, framstår dock som kortfattad. Några mer konkreta skäl till stöd för att en granskning är nödvändig beträffande investerare från andra medlemsstater i EU ges inte, vilket kunde vara påkallat i ljuset av de långtgående krav på ömsesidigt förtroende och lojalitet som EU-samarbetet innefattar. Tanken synes vara att man genom en noggrann proportionalitetsbedömning vid prövningen av investeraren i det enskilda fallet ska garantera att fördragets bestämmelser respekteras. Vidare innehåller inte betänkandet någon analys av hur lagförslagen avseende investerare från andra medlemsstater i EU förhåller sig till de gemensamma reglerna om tillståndsförfaranden i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden.

Den föreslagna skillnaden i behandling mellan svenska investerare och investerare från andra medlemsstater i EU motiveras enbart med en hänvisning till att svenska investerare bör kontrolleras i en annan ordning och att det

föreslagna förfarandet är avsett just för utländska investerare. Den åtskillnad i behandling direkt grundad på nationalitet som förslaget nu innebär framstår därmed inte som sakligt motiverad med hänsyn till sitt ändamål. I ljuset av den noggranna proportionalitetsbedömning som föreslås kan det även ifrågasättas om det finns ett behov av en uttrycklig bestämmelse vad gäller hanteringen av anmälningar som avser svenska medborgare (16 § i lagförslaget).

Det fortsatta lagstiftningsarbetet bör mot den bakgrunden innefatta en grundligare analys både vad gäller det rättsliga och sakliga stödet för lagförslaget i dessa delar samt av behovet av en bestämmelse som särreglerar hanteringen av svenska medborgare.

En fråga är också i vilken mån ingripanden från svenska myndigheter i de enskilda fallen kommer att vara förenliga med Sveriges åtaganden enligt de investeringsavtal som staten ingått. I betänkandet föreslås att granskningsmyndigheten ska ha en skyldighet att samråda med Kommerskollegium i fråga om den tänkta investeringens betydelse för ekonomi och investeringsklimat (s. 458 i betänkandet). Enligt Justitiekanslerns mening bör samrådet med Kommerskollegium särskilt innefatta frågan om ett ingripande är förenligt med eventuella investeringsavtal mellan Sverige och den utländska investerarens hemland.

Slutligen är det oklart på vilka närmare grunder som utredningen bedömt att tvister under Sveriges investeringsavtal kommer att vara sällsynta. Justitiekanslerns bedömning är att antalet investeringstvister generellt sett har ökat under senare år. Under alla förhållanden rör sådana tvister i regel mycket stora skadeståndsbelopp. Det noteras att den tvist mellan Huawei och Sverige som nämns i betänkandet numera är föremål för ett skiljeförfarande. Bolaget har initialt yrkat 5,2 miljarder kronor. Det framstår inte som osannolikt att den föreslagna lagstiftningen skulle kunna leda till ett ökat antal investeringstvister – i vart fall i de fall då utländska investerare förhindras att återinvestera sin vinst i Sverige.

Ärendet har föredragits av Clara Cederberg. I ärendets beredning har även byråchefen Anna Falk deltagit.

Mari Heidenborg